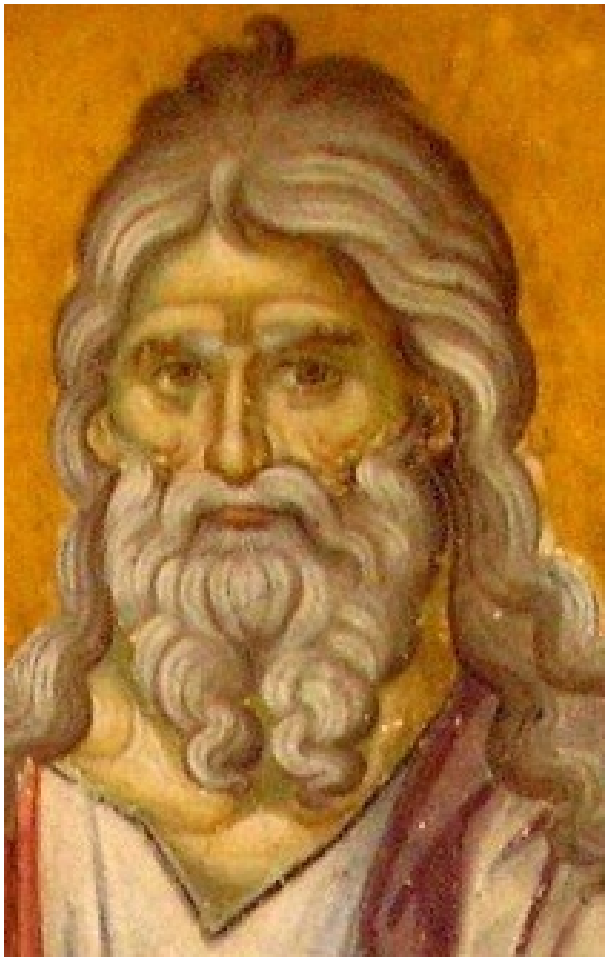
30.04.2013 г. / 09:59:12

Вяра

14.05 по еретическия, †01 май по църковния календар - Св. пророк Иеремия. Св. мъченик Вата

Житие и страдание на свети пророк Иеремия

(VI в. пр. Р. Хр.)

Свети пророк Иеремия. Фрагмент от стара ромейска стенопис. Карея, Света Гора-Атон

Свети пророк Иеремия се родил в Анатот, свещенически град, в пределите на Вениаминовото коляно, недалече от Иерусалим. Син на свещеника Хелкия, той бил предизбран и

предназначен за пророческо служение, подобно на Самуил, още преди да се роди, както е казал за това Господ: “преди да те образувам в утробата, Аз те познах, и преди да излезеш из утробата, осветих те: поставих те за пророк на народите”.

Свети Иеремия, свещеник от самото си рождение, учител и пророк по призвание от Бога, бил, по свидетелството на свети Игнатий Богоносец, девственик през целия си живот. В пророческото служение встъпил в 630 г. преди Рождество Христово - още в крехка юношеска възраст, както се вижда от първа глава на неговата книга, където се казва, че когато бил призован от Господа към пророчество, той изразил смущението си така:

“О, Господи Боже! - не умея да говоря, защото съм още млад.”

Господ го ободрил и дарявайки го с разум на възрастен и съвършен човек, казал:

“Не казвай “млад съм”, защото до всички, до които те пратя, ще идеш, и всичко, що ти заповядам, ще кажеш. Не бой се от тях; защото Аз съм с тебе, за да те избавям.”

Като казал това, Господ протегнал ръка, докоснал се до устата на Иеремия и му рекъл:

- Ето, Аз вложих Моите думи в устата ти. Гледай, Аз те поставих днес над народи и царства, за да изкореняваш и разоряваш, да погубваш и разрушаваш (греховния, беззаконен живот на хората), и на мястото на разрушеното и изкорененото отново да съзиждаш и насаждаш (добрите нрави и богоугодния човешки живот).

Тези думи на Господа, призоваващи Иеремия към пророческо служение, били изречени в дните на Иосия, цар Иудейски, в тринадесетата година от царуването му; тогава

светият пророк бил в петнадесетата година от рождението си: на толкова ранна възраст той станал оръдие на действената Божия благодат!

По това време иудейският народ, макар и външно да пазел преданост към вярата на отците и да се покланял на истинния Бог, Който някога го извел от Египет, вътрешно бил далече от истинното Му служение. Влизайки в близки отношения със съседните народи, иудеите били нравствено развратени; подчинявайки се на чужди обичаи, те в по-голямата си част, особено по-заможните и властните от тях, служели на езическите мерзости. Не само в околностите на Иерусалим - по хълмовете и долините, - но и в самия Иерусалим, близо до храма Господен, издигнат от Соломон, били поставени идоли, на които се принасяли жертви така, както на истинния Бог. Това нравствено тление, дълбоко проникващо в живота на народа, възбуждайки справедливия Божий гняв, готвело разорение и пагуба на иудейската земя, което било предсказано от свети Иеремия в две видения: ореховия жезъл и кипящия котел.

И било слово Господне към Иеремия:

- Какво виждаш, Иеремия?

Той отговорил:

- Виждам жезъл от бадемово дърво.

Господ му казал:

- Добре виждаш, защото Аз бдя над Моето слово, за да се изпълни то скоро.

И било слово Господне към него втори път:

- Какво виждаш?

- Виждам - отговорил Иеремия - раздухван от вятъра кипящ котел и лицето му е към север.

И Господ му казал:

- От север ще нахлуе нещастието върху всички жители на тази земя. А ти препаши бедрата си и стани, та им кажи всичко, що ти заповядам; не бъди малодушен пред тях, за да не те поразя пред очите им. И ето, Аз те поставих днес като укрепен град, като железен стълб и като медна стена против цялата тая земя, против царете на Иуда, против князете му, против свещениците му и против народа на тая земя. Те ще воюват против тебе, ала не ще ти надвият, защото Аз съм с тебе, за да те избавям.

Изпълнявайки Божията заповед, свети Иеремия започнал да изобличава иудеите за отстъплението им от истинния Бог и отклонението им към езическото суеверие, заплашвайки ги с идващия върху тях гняв на Вседържителя и увещавайки ги, за избавяне от страшните последствия от Господния гняв, да принесат покаяние. Пророческото служение на Иеремия продължило, както беше казано, от дните на цар Иосия, в дните на неговия син Иоахаз и Иоаким - брат на Иоахаз, и в дните на Иехония, Иоакимовия син, и в дните на Седекия, син на Иосия, брат на Иоахаз и Иоаким.

Много страдания претърпял Божият пророк от своите сънародници, загубили истинната вяра и страха Божий! - Той без колебание и смущение възвестявал страшните заплахи на Господа Саваота, смело и дръзновено казвал словото на истината и в двора на храма, и при градските порти, и в царския дворец, и в тъмницата, и в околностите на Иерусалим. Неведнъж бил изпращан при царете и велможите и той на всички открито, без лукавство, без стеснение или малодушен страх, казвал, че ако не се покаят и не се отвърнат от лъжата, ще ги постигнат зли беди. Защото ето какво казва Господ: “Аз

ще свикам всички племена на северните царства… и те ще дойдат, и ще тури всяко престола си при входа на иерусалимските порти, около всичките му стени и във всички иудейски градове. И Аз ще произнеса върху тях Моите присъди за всички техни беззакония, задето Ме оставиха и кадиха тамян на другоземни богове и се покланяха на изделия от свои ръце”. Чуйте словото Господне, доме Иаковов и всички раби от Израилевия дом! Тъй говори Господ: каква неправда намериха в Мене бащите ви, та се отдалечиха от Мене, отидоха след суетата и станаха суетни; и не рекоха: де е Господ, Който ни изведе из Египетската земя, води ни по пустинята, по земя пуста и ненаселена, по земя суха, по земя на смъртна сянка, по която никой не е ходил и дето човек не е живял? И Аз ви въведох в земя плодородна, за да се храните от плодовете и от благата ; а вие влязохте и осквернихте земята Ми, и притежанието Ми направихте гнусота… Аз ще се съдя с вас… и със синовете на вашите синове ще се съдя. Защото идете на Хитимските острови и разгледайте, и пратете в Кедар и разузнайте усърдно и вижте: бивало ли е там нещо подобно на това? Променил ли е някой народ боговете си, макар те и да не са богове? А Моят народ променяше славата си за онова, което не помага. Чудете се на това, небеса, треперете и се ужасете… Защото две злини извърши Моят народ: Мене, Източника на жива вода, оставиха и си издълбаха пукнати водоеми, които не могат да държат вода…” Аз насадих Моя народ като благородна лоза - на бреговете на Иордан, - най-чисто семе, а тя се превърна в дива издънка от чужда лоза. Израил - Моят раб и домочадец, като буйна камила, като дива ослица, рикаща в пустинята, гълтаща въздух със страст в душата си, каза: не се надявай, не! Защото любя чуждите и ще ходя по техните пътища. Посрами се Израилевият дом: те, царете им, князете им, свещениците им и пророците им обърнаха гръб към Мене, а не лице, и казаха: “ние сами сме си господари, няма вече да дойдем при Тебе”, но през време на

своето нещастие ще говорят: “стани и ни избави!” О, роде! чуйте словото Господне: бях ли аз пустиня за Израиля, бях ли земя на мрак? Забравя ли девица украшението си, и невеста - накита си? а Моят народ Ме забрави - има вече безброй дни. И по своето вероломство ти изкусно насочваш пътищата си, прикривайки срамотата си с одеждата на благочестието, за да придобиеш любов! и заради това дори и към престъпления нагаждаш твоите пътища, така че по краищата на одеждата ти има кръв от бедните, невинни люде.. И ето затова, че те постъпват по упорството на лошото си сърце, Аз ще докарам върху тях от север нещастие и голяма гибел. И в оня ден, казва Господ, ще замре сърцето на царя и сърцето на князете, ще се ужасят свещеници и ще се слисат пророци! Както от извор блика вода, тъй и от Иерусалим блика зло, в него се чува насилие и грабеж, пред Моето лице винаги има обиди и рани. Вразуми се, Иерусалиме, за да се не отстрани от тебе душата Ми и да те не направя пустиня, земя необитаема.

С такива и подобни на тях възторжено-пламенни слова свети Иеремия многократно се обръщал към своите съвременници; те - подобно на чук, разбиващ скала, са изложени пространно в неговата пророческа книга.

Политическите трудности и бедствия за Иерусалим започнали при цар Иосия така: в тридесет и първата година от царуването му Египетският фараон Нехао предприел военен поход срещу Асирийския цар на река Ефрат. И тъй като пътят му минавал през Иудейската земя, Иосия, за да запази царството си от нашествието на египтяните, събрал войската си и решил да им се противопостави. Фараонът изпратил при него пратеници да му кажат:

- Какво има между мене и тебе, царю иудейски? Против тебе сега не съм тръгнал, а отивам там, дето имам война. И Бог ми заповяда да бързам; недей се противи на Бога, за да не те

погуби.

Но Иосия не се вслушал в това предупреждение на Нехао и излязъл на война срещу него в Мегидонската равнина, която се намирала по пътя от крайбрежието на Средиземно море към Иордан, откъдето по най-близкия път през Дамаск Нехао възнамерявал да достигне до бреговете на Ефрат.

Състояло се сражение; иудейската войска, превъзхождана по численост от неприятеля, била разбита докрай; сам Иосия бил смъртоносно ранен. Телохранителите бързо взели любимия си умиращ цар и го откарали в Иерусалим, където той починал. Иосия бил погребан в гробницата на бащите си и оплакан с голяма скръб от народа в Иерусалим и цяла Иудея, защото той бил най-добрият, най-достойният от царете по своята доброта и богобоязливост. Цар Иосия бил оплакан с плачевна песен и от Иеремия.

След това фараонът Нехао продължил военния си поход в Асирия, а в Иерусалим за цар бил помазан вторият син на Иосия Иоахаз, който царувал около три месеца преди завръщането на Нехао от похода в Асирия. Египетският цар, към когото след Мегидонската победа преминало господството над Иудейската земя и който по това време съсредоточил силите си върху главния и могъщ противник Асиро-Вавилония, а слабото Иудейско царство оставил без внимание, на връщане завладял Иерусалим и подчинил под своя власт цяла Иудея. - Той свалил и изпратил в Египет, като пленник в окови, новоизбрания цар Иоахаз, когато се явил при него във военния лагер, в Ривла, Ематската земя, за да получи утвърждаване в царското си достойнство, и за цар на Иудея поставил по-големия му брат Елиаким, като го преименувал на Иоаким. По същото време Нехао наложил на Иудея данък от сто таланта сребро и талант злато, непосилно тежък за малката държава, още повече, че се изисквал с безпощадна строгост.

Така Авраамовото семе, народ свободен, някога славно и могъщо царство, изгубило своята самобитност и паднало под робство. И това било неизбежно следствие от беззаконието на иудеите, с което прогневявали Всевишния Бог, не принасяйки искрено покаяние според увещанията на пророка, и не устройвайки нравствения си живот по Божия закон!

В началото на царуването на иудейския цар Иоаким било такова слово от Господа към свети Иеремия:

- Застани в двора на Господния дом и кажи на всички иудеи, идващи на поклонение в Господния дом, всички ония думи, каквито ще ти заповядам да им кажеш - ни дума да не пропуснеш. - Тъй казва Господ: ако не Ме послушате в това, да ходите по Моя закон, който съм ви дал, и не внимавате в думите на Моите раби - пророците които Аз изпращам при вас от ранно утро и които вие оставяте без внимание, - то с този дом, над който е призовано Моето име и на който вие се уповавате, Аз ще направя същото, каквото със Силом, и този град ще предам за проклятие на всички земни народи.

Слушайки тези страшни пророчества от Божието лице, мнимите ревнители на общественото спокойствие и държавната безопасност - свещениците и лъжепророците, - изпълнени с гняв, хванали Иеремия и поискали съд за него, изисквали и от князете, и от народа да бъде произнесена смъртна присъда над него. В Господния дом се събрали тълпи от разгневен срещу Иеремия народ, тук дошли иудейските князе и някои лица от царския дом и седнали до входа при портите на Господния дом. Така бил съставен формален съд над пророка. Нечестивите свещеници и лъжепророци, обръщайки се към събрания народ и иудейските князе, казали:

- Смърт за този човек, защото той пророкува против този град, както чухте с ушите си.

Иеремия произнесъл за свое оправдание:

- Господ ме изпрати да пророкувам против този дом и против този град всички тези думи, които чухте. И тъй, оправете вашите пътища и вашите дела и послушайте гласа на Господа, вашия Бог, и Господ ще отмени бедствието, което изрече против вас. А колкото за мене, ето, аз съм във вашите ръце; правете с мене каквото ви се стори добро и справедливо; само знайте добре, че ако ме умъртвите, невинна кръв ще вземете върху себе си и върху тоя град и жителите му, защото Господ наистина ме прати при вас да ви кажа всички тия думи.

Тогава иудейските князе и царските велможи и целият народ казали на разгневените свещеници и лъжепророци:

- Този човек не може да бъде осъден на смърт, защото той ни говори от името на Господа, нашия Бог.

В защита на Иеремия се надигнали и някои от местните старейшини и се обърнали към народа с такива думи:

- Спомнете си - Михей Моранитец пророкува в дните на иудейския цар Езекия и говори на целия иудейски народ: тъй казва Господ Саваот: Сион ще бъде разоран като нива, и Иерусалим ще стане куп развалини, и планината на тоя храм - като горист хълм. Умъртви ли го за това цар Езекия и целият иудейски народ? Не се ли уплашиха от Господа и не Го ли молиха? и Господ отмени бедствието, което беше изрекъл против тях; а ние да навлечем ли такова голямо зло на душите си? И така, да се покаем, да се отвърнем от злото и да не търсим смъртта на невинния човек. Защото каква полза имаше от неотдавна пролятата кръв на Урия, син на Шемая от Кариатирим, който пророкува от името на Господа против тоя град и против тая земя със същите думи, както и Иеремия? - Когато чуха думите на този Урия, царят и всички негови велможи и всички князе го възненавидяха и го търсеха да го

убият; а той, обречен на смърт, от страх побягна в Египет; но цар Иоаким прати свои хора и в Египет, които го доведоха оттук: Урия беше умъртвен с меч; но какво последва от това? - народно негодуване против царя и иудейските князе: непременно ще стане същото, ако предадете на смърт и Иеремия.

След това в народното събрание станало разделение: едни настоявали да убият светия пророк, други защитавали неговата невинност. И ненавистниците на Иеремия, разбира се, биха надделели над защитниците му, ако не го бил взел един от влиятелните велможи при царския двор, на име Ахикам, Сафанов син; той избавил Иеремия от ръцете на злобните хора, готови да го убият.

Междувременно идолопоклонството, отравящо съвестта на народа в продължение на много години и предизвикващо крайно разтление на неговата нравственост, все повече се усилвало в Иудея. Сред иудеите се намирали и такива, които на пророческия призив - да изправят пътя на живота си и да следват Божия закон - с насмешка казвали:

- Не се надявай, ние ще живеем според своите помисли и ще постъпваме според упорството на (злото) си сърце, ще вършим всичко, що е излязло из нашите уста: ще кадим на “богинята на небето” и ще правим възлияния, както сме вършили, ние и бащите ни, царете ни и князете ни, в градовете на Иудея и Иерусалимските улици, защото това ни е давало ситост и щастие.

Не останала истина у тях, от малък до голям всеки от тях се е предал на корист, от (лъже)пророк до свещеник - всички действали лъжливо, и вършейки мерзости, никак не се срамували и червели. Неугодното пред очите на Господа вършел и иудейският цар Иоаким, увличайки се от общия поток на нечестието.

И ето, свети Иеремия отново получил заповед от Господа:

- Слез в дома на иудейския цар, кажи това слово и речи: изслушай словото Господне, царю Иудейски, който седиш на Давидовия престол - и ти, и твоите слуги и твоят народ, които влизат през тия порти. Така казва Господ: извършвайте съд и правда и спасявайте обидения от ръцете не притеснителя, не обиждайте и не притеснявайте, пришелец, вдовица и сирак, и не проливайте невинна кръв на това място. Защото, ако изпълнявате това слово, през портите на твоя дом ще влизат царе от рода на Давид, които ще седят на престола му, ще се возят на колесница и на коне - те и слугите им, и народът им. Ако пък не послушате тия думи, кълна се в Мене, казва Господ, че тоя дом ще запустее, градовете ще станат необитаеми и цялата Иудина земя ще се превърне в пустиня; защото Аз ще приготвя изтребители, всеки със своето оръжие, които ще поразяват неразкаяните люде, както секат дървета. И много народи ще преминават през тоя запустял град и ще казват един другиму: “защо Господ тъй постъпи с тоя голям град?” И ще отговорят: за това, че те оставиха завета на Господа, своя Бог, и се покланяха на други богове и им служеха.

И за самия цар Иудейски Иоаким, светият пророк, от името на Господа казвал, че тъй като очите му и сърцето му са обърнати към корист и проливане на невинна кръв, към притеснение и насилие, след смъртта му няма да го оплакват, изразявайки скръбта си с възклицания: “уви, господарю!” и “уви, негово величие!” - Той ще бъде погребан като осел: ще го изкарат и ще го хвърлят далеч от иерусалимските порти.

Такива дръзновени думи на Божия пророк, изказани публично пред народа, възбудили силен гняв у царя и неговите приближени: тогава със сигурност биха предали свети Иеремия на смърт, ако Божият промисъл не го запазил за

бъдещите тайнствени слова от лицето на Господа. Той бил хванат грубо и с безчестие, окован и хвърлен в тъмница.

Навуходоносор II (NebuChadneZzar II Nabucco)

Тогава настъпило времето за изпълнение на Божия съд над престъпния град, осквернен с езически мерзости и опръскан с невинна кръв. Навуходоносор(*), син на Вавилонския цар Набопасалар, завоевател на Асирийското царство, по заповед на баща си нападнал Египетския цар Нехао и като поразил при Кархемиш войската на Фараона, опитващ се да завладее Асирия, незабавно насочил силите си и срещу неговия васал, иудейския цар. След непродължителна обсада Иерусалим бил превзет от Навуходоносор. На третата година от царуването си Иудейският цар Иоаким бил взет в плен и заедно с избраните младежи от знатни, царски и княжески родове - (в това число - пророк Даниил, още юноша, и с него тримата отроци Ананий, Мисаил и Азарий) бил отведен във Вавилон. Там била отведена и значителна част от иерусалимските граждани и била взета част от съсъдите от Божия дом.

След немного време Навуходоносор, възцарил се във Вавилон след смъртта на баща си, върнал пленения Иоаким обратно в Иерусалим, възстановил го в достойнството му на Иудейски цар, и само го направил свой васал. Така изминали три години: Иоаким плащал данък на Вавилонския цар, както преди това на Египетския фараон. Освободил се по този начин от тегнещата над Иудея зависимост от Египет и не забелязвайки бъдещата сериозна опасност от Вавилон, тогава още младо царство, заето с устройството на вътрешните си дела, Иоаким и неговите велможи, самонадеяно замисляйки да отхвърлят от себе Халдейското иго, се предали на разпътство и различни безумства.

Но преди Иудейският цар Иоаким открито да се отрече от покорността към Навуходоносор и явно да провъзгласи независимостта на своето царство от Вавилон, било слово Господне към пророк Иеремия, тогава затворен в тъмница:

- Вземи със себе си книжен свитък и напиши в него всички думи, които Аз ти говорих за Израиля, за Иуда и за всички народи от тоя ден, откакто започнах да ти говоря, от дните на Иосия до днес; може би домът Иудин ще чуе за всички бедствия, които мисля да им сторя, та те да се обърнат всеки от злия си път, и Аз да простя неправдата и греха им.

Тази Божия заповед Иеремия изпълнил чрез своя ученик-писар Варух, син на Нирия, който записал в книжния свитък всички думи от устата на пророка. След това Иеремия казал на Варух:

- Аз съм затворен и ме пазят и не мога да отида в дома Господен; затова иди ти и прочети гласно записаните от тебе думи Господни пред народа в дома Господен, в деня на поста; също прочети ги гласно пред всички иудеи, дошли от градовете си; прочети ги и може би те ще възнесат смирена молба пред лицето Господне и ще се обърнат всеки от злия си

път, защото голям е гневът и негодуванието, които Господ изрече против тоя народ.

Варух прочел пред народното събрание записаните в свитъка думи на Господа. Това станало в петата година от царуването на Иоаким.

Четенето на свитъка направило потресаващо впечатление на всички, народното събрание било развълнувано. За станалото било съобщено в царския дворец, където тогава се намирали всички съветници на велможите; те поискали Варух да дойде при тях. Пророчеството на Иеремия, прочетено от Варух, поразило и безгрижно разпътните, разтлени в съвестта си велможи. Те с ужас се спогледали помежду си и попитали Варух как е написал това пророчество? Варух отговорил:

- Иеремия изговаряше с уста всички тия думи, а аз ги записвах с мастило в тоя свитък.

Сановниците казали:

- Тези пророчества са толкова важни, че трябва непременно да предадем съдържанието им на царя.

Онези от тях, които били благоразположени към него, го посъветвали временно да се скрие и се разпоредили да преместят пророк Иеремия в друга тъмница, за да не знае никой къде се намират възвестителите на Божиите съдби.

Когато казали на царя за пророческия свитък, Иоаким заповядал да сложат този свитък пред него и да го прочетат на глас в присъствието на всички князе. Тогава времето било хладно - ноември месец; и царят седял в дома си край мангала, напълнен с горящи въглени, а велможите стояли около него. Някои от велможите с напрегнато внимание слушали думите на Иеремия, но върху ожесточеното сърце на царя и раболепните му сановници четенето на пророчеството не

оказало необходимото въздействие. Нещо повече, когато четецът разгъвал свитъка и прочитал три или четири колони, царят ги отрязвал с писарското ножче и ги хвърлял в огъня на мангала; докато целият свитък бил прочетен и изгорен. След това Иоаким дал заповед на своите помощници да хванат Иеремия и Варух и да ги предадат и двамата на смърт. Но по Божий промисъл тогава те били скрити и избегнали смъртта; а скоро настъпили такива времена за Иудейското царство, че враговете и ненавистниците на пророците вече нямали време и да помислят за изпълнение на отмъстителните си намерения.

В това време по Божия заповед пророк Иеремия произнесъл ново слово, изобличаващо нечестивия цар.

- Вземи си друг свитък - казал му Господ - и напиши в него всички предишни думи, що бяха в първия свитък, който иудейският цар Иоаким изгори. А на Иоаким кажи: - тъй казва Господ - ти изгори тоя свитък, тъй като в него беше написано, че непременно ще дойде Вавилонският цар и ще разори тая земя, и ще изтреби по нея люде и добитък. Затова тъй казва Господ за Иоаким: потомството му няма да седи на Давидовия престол и след смъртта му тялото му ще бъде хвърлено на дневния пек и нощния студ.

Тази Господня заповед била изпълнена от светия пророк: от устата на Иеремия бил написан с ръката на Варух друг свитък, в който било добавено много към предишните думи на пророка.

В това време неочаквано за иудеите Иерусалим бил обграден от войските на Навуходоносор, съставени от леко въоръжени халдейски, сирийски, моавитски и амонитски отряди. Свещеният град, неподготвен за отбрана, бил превзет без усилие от нападащите; цар Иоаким бил хванат и загинал с безславна смърт: трупът му бил хвърлен вън от стените на

града да бъде изяден от дивите зверове и птици. Така се сбъднали пророческите думи на свети Иеремия, че царят на Иуда ще бъде погребан като осел - ще го изкарат и ще го хвърлят далеч от иерусалимските порти, и трупът му ще бъде хвърлен на дневния пек и нощния студ. Впрочем останалите кости, оглозгани от зверовете, били погребани от иудеите в родовата царска гробница.

След смъртта на Иоаким на Иерусалимския престол се възцарил неговият син Иехония, който бил не по-благочестив от баща си. За него свети Иеремия пророкувал, че той с целия си дом ще бъде предаден от Господа в ръцете на Вавилонския цар - и вече няма да види своята земя, - което скоро се сбъднало. Иехония заемал Давидовия престол само сто дни. Възцарил се след своя баща, той в неразумно заслепение се предавал на неосъществимата мечта да се противопостави на Навуходоносор и не искал доброволно да му се покори, признавайки неговата власт над себе си. Предавайки се на безнравствени, идолопоклоннически мерзости, подобно на баща си, Иехония мислел да намери безопасност зад здравите стени на Иерусалим, а в случай на обсада на столицата разчитал на помощ от страна на Египет. Но заварен неподготвен от бързото нападение на Навуходоносор, появил се лично сред войските си, обкръжили Иерусалим, той бил длъжен да се предаде на волята на победителя с цялото си семейство, с целия си двор и скопците. Целият царски дом, знатните велможи, всички по-знатни хора на Иудейската земя, цветът на войниците и занаятчиите - всичко до десет хиляди отбрано население - били отведени във Вавилон; заедно с пленниците били изнесени златните съсъди от Господния храм и царските съкровища.

Така се изпълнили пророческите думи на Иеремия: Иудейският цар - този пръстен на дясната ръка на Господа Бога, извел някога евреите от Египет, бил изтръгнат от

мястото си и като презряно и отхвърлено създание, като непотребен съсъд бил хвърлен заедно с майка си и племето си в чужда страна, която не познавали, където не са се родили и там умрели, без да се върнат в родната си земя, което желаели душите им.

След превземането на Иерусалим от Навуходоносор и изселването във Вавилон на най-уважаваните и най-добри хора от иудейското царство в Иудея останало почти само бедно, низше население. За управлението на тези остатъци от Иуда на мястото на Иехония халдейските победители поставили третия син на (благочестивия) цар Иосия, Матания - чичо на Иехония, брат на Иоахаз и Иоаким, - преименуван в Седекия.

Седекия, който бил оръдие на Навуходоносор, царувал единадесет години и през цялото си царуване вършел почти само това, което било нужно, за да надхвърли мярата на Божието дълготърпение - нравствената му поквареност била толкова силна, че той, въпреки най-тежките изпитания, които го постигали, не можел да превъзмогне нечестивите си наклонности - не можел със сърдечна искреност да се обърне към Господа, Израилевия Бог. Такива били и заобикалящите го, близките му хора и свещениците. В Иудея все повече и повече се умножавали езическите мерзости; самият дом Божий, храмът в Иерусалим, се осквернявал с гнусотиите на идолослужението; не слушали Господните думи, възвестявани от устата на пророците, а се вслушвали повече в лукавите думи на лъжепророците, угаждащи на страстните пожелания на развратени хора. Всичко това събирало Господния гняв като страшен облак над Иерусалим и над цялата Иудейска земя, докато накрая Господ не отвърнал лицето Си от Своя народ и не предал на окончателно разорение и запустение светия град Иерусалим.

Това последно бедствие, разразило се над Иерусалим, по-

ужасно от всички предишни, било такова. Навуходоносор, изселил във Вавилон силните и воинствено настроени против него иудеи и поставил Седекия за цар на Иерусалим на слабите останки от Божия народ, се надявал да има в отслабената Иудея опорна точка против Египет, борбата с който продължавала да го занимава. Халдейският владетел се надявал, че неговото оръдие, невоинственият цар Седекия, оставайки негов васал, ще търси за себе си опора в неговата могъща сила и ще запази покорност към него. Така и било в продължение на три-четири години. Но по-късно, като се укрепил, или, по-точно казано, като се задържал на царския престол, Седекия престанал да се задоволява със скромното си положение и поискал да се освободи от игото на Вавилонския цар. Към това го предразполагали и заобикалящите го царедворци, обзети от безумно заслепление; особено съблазнителни били за него съветите на околните царе - Идумейския, Моавитския, Амонитския, Тирския и Сидонския, - които със същата ненавист понасяли зависимостта си от халдейците. Те сключили съюз против Навуходоносор и изпратили пратеници в Иерусалим с предложение до Седекия да се присъедини към техния съюз, за да се изправи заедно с тях против господството на Вавилонския цар, да отхвърли неговото ненавистно иго и да не му плаща данък.

По това време дошла заповед от Господа към пророк Иеремия:

- Направи си окови и хомот и си ги тури на шията, и прати също такива на Идумейския, Моавитския, Амонитския, Тирския и Сидонския цар, по техните пратеници, и поръчай да кажат на своите господари словото Господне.

Светият пророк така и направил: като сложил на шията си окови и хомот, се явил в двореца на Седекия, когато там се намирали пратениците на посочените царе, и казал:

- Тъй казва Господ Саваот, Бог Израилев: тъй кажете на вашите господари: Аз сътворих земята, човека и животните, които са по земното лице, с великата Си мощ и простряната Си мишца, и я предадох, комуто Ми бе благоугодно. И сега Аз предавам всички тия земи в ръката на Вавилонския цар Навуходоносор. И всички народи ще му служат, на него и на сина му, и на внука му, докато дойде време и на земята му, и на самия него. И ако някой народ и царство не иска да служи на Вавилонския цар и не наведе шията си под хомота на Навуходоносор - тоя народ Аз ще накажа с меч, с глад и с мор, докато ги не изтребя чрез ръката на Вавилонския цар. И не слушайте вашите пророци и гадатели, вашите съновидци и вълшебници, и звездобройци, които ви уверяват, че “няма да служите на Вавилонския цар”; защото те ви пророкуват лъжа, за да ви отдалечат от земята ви, та Аз да ви изгоня и погубя. - Не ги слушайте, но служете на Вавилонския цар и живейте: защо да докарвате този град и вашите земи до опустошение.

Това било в четвъртата година от царуването на Иудейския цар Седекия.

Веднъж Божият пророк влязъл в Господния храм с хомот на шията и тук срещнал един от лъжливите пророци на име Анания, който пред очите на свещениците и на целия народ казал:

- Тъй казва Господ Бог Израилев: ще строша хомота на Вавилонския цар; след две години ще върна на това място всички съдове от дома Господен, взети във Вавилон, а цар Иехония и всички иудеи ще върна тук.

И Анания взел хомота, лежащ на шията на пророк Иеремия, и го строшил. Иеремия излязъл от храма, но скоро, като получил откровение от Бога, се върнал в храма и казал на Анания:

- Чуй, Анание! Господ не те е изпратил и ти лъжливо обнадеждаваш този народ. Ти строши дървен хомот - но ще направиш вместо него хомот железен. Защото железен хомот е турил Бог на шията на всички тия народи, за да работят на Вавилонския цар Навуходоносор. А ти, задето говориш лъжа от Божието име, през тая година ще умреш, ще бъдеш изхвърлен от земното лице, понеже говори против Господа.

И действително след един месец смъртта постигнала лъжепророка.

Известен за това, Седекия изпаднал в смущение и не посмял открито да отхвърли господството на Вавилонски цар. Впоследствие, когато начело на съюзните хананейски царе застанал Египетският фараон Псаметих II, син на Нехао, увлякъл се след победата над етиопците от смелия план да разшири владичеството си и над областите на Ефрат, Седекия се присъединил към съюзниците явно - отделил се от Навуходоносор, обявил се за негов противник, без да слуша увещанията на свети Иеремия, който му давал винаги, на него и на целия народ, полезни и навременни съвети.

Междувременно пророк Иеремия тайно отправил послание към иудеите, отведени в плен във Вавилон. В него той съобщавал на сънародниците си, че по Божие определение те ще прекарат там седемдесет години и в Божието име ги увещавал да “градят къщи и да живеят в тях, да садят градини, да взимат жени на синовете си и да омъжват дъщерите си, за да не се намалява в плен, а да се размножава избраният народ, а също и да се грижат за доброто на града, където са преселени, и да се молят Богу за него, защото при неговото благосъстояние и на тях ще им бъде добре, и те ще живеят мирно и спокойно. Освен това с Божието име светият пророк ги предпазвал от лъжливите пророци, мнимите патриоти, които се намирали сред тях, и им обещавали скорошно

освобождение от плена, защото тъй казва Господ: “когато изпълните във Вавилон седемдесет години, тогава ще ви посетя и ще изпълня Моето добро слово за вас, за да ви върна на това място...; само Аз зная намеренията, които имам за вас... намерения за добро, а не за зло, за да ви дам бъднина и надежда”.

Посланието на Иеремия било внимателно прочетено и изслушано от иудеите, отведени във Вавилон; с него се запознали и мнимо-истинските любители на своето нещастно отечество, лъжливите пророци, но у тях то възбудило гняв и желание да отмъстят на пророка. Те написали от себе си до тамошните свещеници да забранят на Иеремия да пророкува и да пише послания. Нещо повече - те поискали Иеремия да бъде вързан и подложен на строг надзор в заточение, за да не смущава хората нито с думи, нито с писма, заплашвайки ги с продължителен плен. Впрочем Божият пророк, независимо от забраните и оковите, които му били поставени, не преставал да възвестява словото Господне и да казва, че преселените във Вавилон Господ ще посети със Своята милост, а оставащите в Иерусалим, напротив, ще погуби с праведния Си гняв.

- Ето Аз - “казва Господ за царя, който седи на Давидовия престол и за целия народ, който живее в този град... Аз ще напратя върху тях меч, глад и мор, и ще ги направя като лошите смокини, които не могат да се ядат поради негодността им;” ще ги преследвам и ще ги предам на злочестини у всички земни царства, за проклятие и ужас, за присмех и гавра между всички народи, където ги прогоня, задето не послушаха Моите думи.

Близо до Иерусалим се намирала долината на Еномовите синове, наречена Тофет, в която били устроени високи жертвеници; там нечестивите иудеи принасяли жертви на Молох, заколвайки и изгаряйки синовете и дъщерите си; тази

местност често била огласяна от неистовите звуци на тръби и тимпани, заглушаващи отчаяните вопли и викове на убиваните деца. За изобличаването на това гнусно, безчовечно беззаконие на своите съвременници пророк Иеремия, по Божия заповед, купил от грънчаря глинена стомна и отишъл в долината Тофет, вземайки със себе си най-старите от народа и свещеническите старейшини. Там той извикал с гръмък глас:

- Чуйте словото Господне, царе Иудейски и жители на Иерусалим! - Тъй казва Бог Израилев: ето, Аз ще напратя върху това място нещастие - който чуе за него, ще му писнат ушите, - задето Моите люде Ме оставиха и чуждо направиха това място и кадят в него на други богове, които преди не познаваха ни бащите им, ни царете им; те напълниха това място с невинна кръв - устроиха високи жертвеници и изгарят синовете си с огън за всесъжение на Ваал, което Аз не съм заповядвал, и което и наум не Ми е идвало; затова ето, идат дни, когато това място вече няма да се нарича Тофет - долина на Еном, но долина на смъртта и клането, защото тук ще бъдат убити множество иудеи от меча на враговете им и ще дам труповете им за храна на птиците небесни и на зверовете земни. И ще разоря този град Иерусалим и ще го направя предмет на ужас и удивление за всички; всеки, който минава през него, ще се слиса и ще подсвирне, гледайки многото му рани. И ще се хранят с плътта на синовете си и дъщерите си, всеки ще яде плътта на своя ближен, намирайки се в обсада и утеснение, когато ги притиснат враговете им, и ония, които търсят душата им.

Произнасяйки такива страшни думи от лицето на прогневения Бог, свети Иеремия хвърлил на земята глинената стомна, която държал в ръцете си, счупил я пред очите на всички и казал:

- Тъй казва Господ Саваот - ще съкруша тоя народ и тоя град,

както е строшен тоя грънчарски съд, който вече не може да стане цял; ще направя Иерусалим подобен на Тофет - къщите на иерусалимските жители и къщите на иудейските царе ще бъдат - като мястото Тофет - нечисти.

Като произнесъл това страшно пророчество, Иеремия се отдалечил от Тофет и се върнал в Иерусалим. И тук, застанал в двора на Господния дом, той се обърнал към народа с такива думи:

- Тъй казва Господ Бог Израилев: ето, ще напратя върху тоя град и върху всички техни градове цялото нещастие, което изрекох против него, защото те са твърдоглави и не слушат Моите думи.

Пророчески произнесените думи никак не се харесали на Пасхор, свещеник, който бил и надзирател в Господния дом. Той ударил пророк Иеремия и го поставил в клада, която била до горните порти Вениаминови при Господния дом. Но на другия ден Пасхор освободил Иеремия, при което Иеремия му казал:

- Не Пасхор (мир отвред) ти прилича да се наричаш, а Магор Мисавив (ужас отвред). Защото тъй казва Господ: ето, ще те направя ужас за тебе самия и за всички твои приятели; всички вие ще паднете от меча на враговете си: и това ще видиш с очите си. И цял Иуда ще предам в ръцете на вавилонския цар, който ще ги откара във Вавилон и с меч ще ги порази. И ще предам всичкото богатство на тоя град, целия му имот и всичките му скъпоценности; и всичките съкровища на царете Иудейски ще дам в ръцете на враговете им, които ще ги разграбят, ще ги вземат и ще ги отнесат във Вавилон. И ти, Пасхоре, и всички, които живеят в твоята къща, ще отидете в плен; и ще отидеш във Вавилон - там ще умреш и там ще бъдеш погребан, ти и всички твои приятели, на които ти лъжливо пророкува.

Скоро това пророчество се сбъднало.

В деветата година от царуването си иудейският цар Седекия открито се отделил от Вавилонския цар, прекратил зависимостта си от него; а в десетия ден на десетия месец Навуходоносор настъпил към Иерусалим с многочислена войска и го обсадил от всички страни; - издигнал около стените му високи насипи, на които поставил обсадни кули. За Иерусалим настъпил страшният час! - В столицата на Иудейското царство, защитавана от здрави стени и достатъчно добре снабдена с вода и всякакви запаси, вследствие на твърде голямото струпване на народ, укриващ се от халдейското нашествие, скоро се почувствала остра нужда от най-необходимото - в града не достигал хляб. В това тежко време Божият пророк, по Божия заповед, се явил пред цар Седекия и казал на него и на всички хора:

- Тъй казва Господ: ето, Аз предавам тоя град в ръцете на вавилонския цар - и той ще го превземе и изгори с огън; и ти, царю, не ще избегнеш от ръцете му и ще бъдеш отведен във Вавилон.

Впрочем, желаейки да запазят Иерусалим от окончателно разорение и Иудейското царство от гибел, Иеремия съветвал Седекия доброволно да се предаде на Навуходоносор, разчитайки на неговото великодушие. Но лъжливите пророци и най-старите от свещениците всякак се противопоставяли на съветите на Божия пророк и поощрявани от нелепите мечтания на користолюбиви и честолюбиви велможи, убеждавали царя да не слуша “обезумелия, както те казвали, Иеремия”.

Междувременно неразумното увлечение на Седекия и съветниците му, недопускащи доброволното подчинение на Вавилонския цар, видимо получило някакво оправдание за себе си, макар и то да продължавало немного време.

Египетският фараон, на когото Иудейският цар, заедно с гореспоменатите съюзни царе, възлагал своето упование, събрал войската си и се притекъл на помощ на Седекия, обсаден от халдейците. Като узнал това, Навуходоносор бързо прекратил обсадата на Иерусалим и с всичките си сили се устремил срещу главния си противник. Тогава в Иерусалим започнало необичайно ликуване. Когато портите, които цяла година останали затворени, били отворени, иерусалимците излезли извън града, за да се насладят на чувството за свобода и да видят в какво състояние се намират околните градове и села, какво е станало с полетата и лозята. Иудеите мислели, че Навуходоносор прибързано е вдигнал обсадата от техния град и се е отдалечил, съзнавайки слабостта и невъзможността си да превземе крепостта на тяхната столица. “Ето - хвалели се самозаблуждаващите си ревнители в мечтанията си за могъществото на своето отечество, - Вавилонският цар не можа да ни победи и позорно избяга.” И те ругаели и хулели пророчеството на Иеремия, като несбъднало се. Обаче в това време свети Иеремия не се боял да възвестява, че Иерусалим ще бъде превзет от халдейците.

- Халдейците - казвал той - пак ще дойдат и ще воюват против тоя град, ще го превземат и ще го изгорят с огън. Не се лъжете! Дори да разбиехте и цялата войска на халдейците, воюващи против вас, и да останеха у тях само ранени, то и те биха станали, всеки от шатрата си, и биха изгорили с огън тоя град.

След отстъплението на халдейците от Иерусалим, заедно с другите иудеи, излизащи от обсадения град, и Божият пророк Иеремия оседлал едно магаре и се отправил към родния си град Анатот, във Вениаминовото коляно, където имал своя собственост. Но едва стигнал до Вениаминовите градски порти, и го спрял началникът на стражата при тези порти, на име Ирсия, внук на лъжепророка Анания (за когото стана дума

преди), на когото Иеремия предсказал скорошна смърт. Този Ирсия, от ненавист към пророка заради своя дядо, го задържал, подозирайки го в измяна.

- Ти искаш да избягаш при халдейците - казал Ирсия.

На което Иеремия отговорил:

- Лъжеш - аз не искам да избягам при халдейците, а в родния си град, в който имам своя собственост.

Но въпреки уверенията му, стражарят хванал Божия раб и с грубо насилие го отвел при князете, а те, зарадвали се на случая да осъществят своя отдавнашен зъл замисъл против досаждащия им невинен човек, погледнали на него като на истински шпионин, били го и го затворили в подземна тъмница в дома на писаря Ионатан - човек жесток и безсърдечен, на когото поръчали да пази затворения. Те не посмели да сложат ръка върху пророка и да го умъртвят, опасявайки се с това да не заслужат немилостта на своя цар Седекия, проявяващ понякога, макар и плахо, внимание към свети Иеремия. По разпореждане на Седекия Божият пророк скоро бил преместен от подземната тъмница в дворцовия затвор, където му давали хляб и откъдето можел да предава наставленията си на народа.

Но радостното ликуване в Иерусалим не продължило дълго. Навуходоносор, който държал иудейската столица в обсада 390 дни, вдигнал обсадата само за да отблъсне Египетския фараон, идващ на помощ на Седекия, скоро обърнал противника си в бягство и отново се върнал към Иерусалим, притискайки го още по-жестоко отпреди. Походът на халдейците против египтяните продължил не много повече от 100 дни; последната обсада на Иерусалим - само 40 дни.

Свети пророк Иеремия през цялото време не преставал да

увещава иудеите да се обърнат към Бога с покаяние, посочвайки им своите, сега явно изпълняващи се предсказания - че вече е дошло времето на наказанието, определено от Бога за беззаконието на грешниците, и давал полезния съвет да се покорят на Божията воля и да не се противят на халдейците.

- Тъй казва Господ - казвал Иеремия, - който остане в тоя град, ще умре от меч, глад и мор; а който отиде при халдейци, ще бъде жив, ще запази поне главното си съкровище - душата си - и ще остане жив. А тоя град при всички случаи ще бъде превзет от войската на вавилонския цар.

Слушайки тези внушения на пророка, иудейските князе и фанатиците патриоти, неразбиращи истинската любов към отечеството, се обърнали към царя с искането:

- Тоя човек да бъде предаден на смърт, защото прави да отслабват ръцете на войниците и ръцете на целия народ, като им говори такива думи; защото тоя човек желае не добруване на тоя народ, а разорение и позор.

На това цар Седекия им отговорил в отчаяние:

- Той е в ръцете ви, правете каквото искате с него; защото царят не може да направи нищо против вас.

След това свети Иеремия бил спуснат на въжета в дълбока яма в двора на придворния затвор, пълна с нечистотии. В тази яма страдал невинно Божият човек, потопен до шия в тинята; и би умрял там от влагата и глада, ако не го спасил един богобоязлив чужденец. В царския двор имало един скопец, на име Авдемелех - етиопец; той, като чул, че Иеремия е хвърлен в яма, бил възмутен от такова недостойно отношение към уважавания пророк, обърнал се към царя и му казал:

- Господарю мой, царю! - зле стори ти, като постъпи така с

пророк Иеремия, излагайки го на смъртна опасност.

Царят дал заповед на Авдемелех да го извади от ямата. А след това Седекия повикал Иеремия при себе си и насаме го попитал дали е вярно всичко това, което той пророкува.

Пророкът му отговорил:

- Ако ти кажа истината, няма ли да ме предадеш на смърт? И ако ти дам съвет, ти няма да ме послушаш.

Царят с клетва обещал на Иеремия, че няма да го предаде на смърт и няма да го предаде в ръцете на тези хора, които го търсят да го убият. Тогава Иеремия казал на Седекия:

- Тъй казва Господ Саваот, Бог Израилев: ако отидеш при князете на Вавилонския цар, душата ти ще остане жива, и тоя град не ще бъде изгорен с огън, и ще бъдеш жив ти и домът ти; ако пък не отидеш при князете на Вавилонския цар, тоя град ще бъде предаден в ръцете на халдейци и те с огън ще го изгорят, и ти не ще избегнеш от ръцете им.

Царят, прелъстен от мнимите си приятели, не послушал пророка и не последвал добрия му съвет. Но опасявайки се от вероломство от страна на тези свои приятели, не толкова за Иеремия, колкото за себе си, той казал на Божия човек, че никой не бива да знае за техния таен разговор и в случай, че бъде разпитван от князете, да отговори:

- Аз представих пред лицето на царя моята молба, за да не ме връща в дома на Ионатан и да не умра там.

И пророкът останал под надзор в двора на царската стража по време на обсадата на Иерусалим до деня, в който градът бил превзет от халдейците. Това станало в единадесетата година от царуването на Седекия.

Накрая настъпил последният час за града, славната опора на

Израил - Иерусалим: броят на защитниците му намалял дотолкова, че те вече не можели да защитават градските стени, в града нямало хляб - над иудейската столица надвиснал ужасът от гладна смърт; обзетите от страх иерусалимци изгубили и последния остатък от човешки чувства: те вече не в преносен смисъл “се изяждали едни други”, а буквално “се хранели с плътта на синовете си и дъщерите си и на ближните си”. Така се сбъднало пророчеството на Иеремия.

В деветия ден на месец Тамуз, в четвъртия месец в деветия ден на единадесетата година от царуването на Седекия (през юни 589 г. пр. Р. Хр.) халдейците направили широк пробив в градската стена и нахлули в Иерусалим. Самият Навуходоносор не бил там: по това време се намирал в Ривла, в Сирия. Неговите пълководци, които влезли в града, разположили шатрите си до средните порти, намиращи се между Сион и долния град. Суровите войници, ожесточени от продължителната обсада, се разпръснали из града и не щадели никого. Иудеите, изтощени от глад и ужас - се спасявали с бягство. На цар Седекия и заобикалащите го телохранители през нощта се удало да преминат през тайния проход, намиращ се близо до царската градина, и да стигне до североизточната част на града, откъдето да избягат от столицата. Той искал да се скрие в Галаадската пустиня, но бягството му скоро било забелязано от халдейците и след него и спътниците му била пратена войска. Бегълците лесно били настигнати в Иерихонската равнина. Една част от войниците, които били с царя, се разбягали, други били убити. Седекия бил взет в плен и отведен при Навуходоносор в сирийския град Ривла. Там били отведени и хванатите в града първосвещеник Сераия и храмовият началник Цефания, а също и скопецът, главният началник на войските, и седемте велможи, предстоящи пред лицето на царя, и шестдесет знатни

представители от народа. Победителят произнесъл присъдата си над победените: синовете на Седекия и всички иерусалимци, доведени пред страшните очи на източния владетел, били заклани пред очите на нещастния Иудейски цар, а след това извадили очите на него самия и в медни окови го откарали във Вавилон и там го затворили в тъмница, където и умрял.

Месец след превземането на Иерусалим от халдейците тук пристигнал началникът на телохранителите на Навуходоносор Навузардан. Столицата на Иудейското царство тогава представлявала жилище на мъртъвци - всичките порти опустели, пътищата към Сион обезлюдели, свещениците изнемогвали, - като в точило били стъпкани юношите и девиците на Иуда. Но градът, престолният град на потомците на Давид, дотогава чуден и преславен, все още запазвал своето величие и красота. Военачалниците, които го покорили, не били упълномощени да се разпоредят със съдбата му. Сам владетелят на халдейците се колебаел: от една страна, той искал да има в Иудейската земя опорна точка против вражеските домогвания на Египетския цар и Иерусалим би могъл да му бъде полезен с крепостната си стена, но, от друга страна, не можел да не подозира и опасност за себе си, че винаги коварните и размирни иудеи ще се възползват от тази крепка опора в своите изменнически намерения. Последното съображение надделяло - Навуходоносор изпратил Навузардан с поръчение да разруши Иерусалим до основите му. Това окончателно, пълно разрушение на Иерусалим свети Иеремия трогателно изобразил, изливайки голямата си скръб в стиховете на своя “Плач”. Гибелта на светия град дълбоко потресла и Израил - започнали своя искрен плач “при реките Вавилонски”, те го продължават и до днес, прекарвайки деня, посветен на паметта на това събитие, в пост и без обувки на краката, в знак на печал.

Владетелят Навуходоносор дал на воеводата Навузардан особена заповед относно светия пророк Иеремия: да го вземе и да го наблюдава внимателно, да се грижи той да живее без всякакво притеснение, да не му прави нищо лошо и да му предостави възможност във всичко да постъпва както сам иска. Навуходоносор знаел за Иеремия, за неговите предсказания и съвети, които давал на цар Седекия; затова и дал на Навузардан такова разпореждане за съдбата на пророка.

Свети Иеремия, който по време на обсадата на Иерусалим бил задържан в окови под надзора на придворната стража, бил взет в плен от халдейците заедно с другите иудеи; след пристигането на Навузардан в Иерусалим той веднага бил представен пред този пълномощен разпоредител на съдбата на града и цялото иудейско царство и изслушал от него следните благосклонни думи:

- Твоят Господ Бог изрече нещастие върху това място и направи каквото каза... Но ето, днес аз те освобождавам от веригите, които са на ръцете ти, и ако ти е угодно да дойдеш с мене във Вавилон, дойди, и аз ще се грижа за тебе; ако пък не ти е угодно да дойдеш с мене, остани си. Ето, цяла земя е пред тебе; където ти е угодно и където ти харесва да идеш, там иди.

Иеремия изразил желание да остане в родната земя.

Получил свобода и виждайки покровителственото благоразположение към него от страна на Навузардан, Иеремия преди всичко се погрижил за Божията Светиня, най-великата красота и слава на всички времена на Израил, тоест за кивота на завета: да не бъде унищожен от чужденците и да не бъде потъпкана славата Божия. Тогава пророкът дръзновено измолил от победителя разрешение да вземе светинята на Бога Израилев, преди храмът Господен да бъде разграбен и изгорен. И възползвайки се от това разрешение,

той потърсил благоговейни свещеници и левити, които били останали живи, взел ги със себе си и без страх и свободно преминавайки с тях между халдейците, влязъл в храма, построен от Соломон. Тук Божият пророк възпламенил приготвения от тях светилник от огъня, чудесно слязъл от Господа в дните на Моисей и Аарон върху жертвата на всесъжението и оттогава поддържан неугасим върху жертвеника, скрил този светилник в безводен кладенец, имайки твърда вяра и пророчески предвиждайки, че този огън там, макар и временно да угасне (чудесно изменяйки се в друга стихия, в гъста вода), но в свое време отново, възвръщайки предишното си свойство, ще се възпламени, което и се изпълнило след завръщането на израилтяните от Вавилонския плен, при възобновяването на храма по времето на Неемия, много години след смъртта на свети пророк Иеремия, който затворил този огън в кладенеца и изравнил самото място, така че то станало невидимо и дълго време оставало незабелязано от никого.

След скриването на жертвения огън Божият пророк взел кивота на завета, изнесъл го от храма и го пазел в своето жилище, докато не утихнали смутовете в града, надигнали се вследствие на дадената тогава от Навузардан заповед Иерусалим да бъде разграбен и изгорен.

Когато Божията светиня била изнесена от храма, халдейските войници по разпореждане на Навузардан незабавно събрали всички храмови скъпоценности, златни, сребърни и медни, за да бъдат откарани във Вавилон, и самия храм разрушили напълно; тогава били разрушени и изгорени и всички царски дворци и по-хубавите къщи по улиците на Иерусалим; били разкопани и изравнени със земята и градските стени. Голямо множество иудеи тогава паднали под меча на завоевателите и най-много - в долината Тофет, в която някога беззаконниците принасяли в жертва на Молоха

синовете си и дъщерите си и в която сега самите халдейци ги събирали насила за клане. И само слабите и крайно бедните от този упорит народ били оставени в Иудея, и по заповед на Навузардан им били дадени ниви и лозя за обработване и прехрана.

Напускайки разграбения и разрушен Иерусалим, Навузардан поставил над опустошената Иудея за областен началник Годолия, син на същия този Ахикам, който веднъж избавил Иеремия от ръцете на убийците и който си избрал за местожителство вече не Иерусалим, а Масифа, близо до Иерусалим. Там се поселил да живее и пророк Иеремия по разпореждане на Навузардан, под охраната и покровителството на областния началник.

Възползвайки се от свободата и настъпилото спокойствие в неговата страна, свети Иеремия заедно с благоговейните свещеници и левити взел съхраняващата се в дома му светиня на Божия дом и я отнесъл на планината в Моавитската земя, отвъд река Иордан, близо до Иерихон, от която някога пророк Моисей съзерцавал обетованата земя, на която умрял и бил погребан на място, неизвестно на никого. На тази планина пророк Иеремия намерил пещера, внесъл в нея кивота на завета; входа на тази пещера заградили с голям камък. Иеремия запечатал този камък, изписвайки върху него с пръста си Божието име - при това този надпис сякаш бил направен с желязно острие, защото твърдият камък под пръста на пророка станал мек като восък, а след това отново се втвърдил според свойствата на природата си. След това Иеремия, обръщайки се към хората, които били с него, казал:

- Господ възлезе от Сион на небето! - и ще се върне със сила, а знамение за Неговото пришествие ще бъде: когато всички народи на земята се поклонят на дървото (кръстното дърво, на което е разпънат Спасителят на света Господ Иисус Христос).

Към това Иеремия добавил, че никой не ще може да изнесе ковчега от това място, освен Моисей, пророкът Боговидец, и че никой от свещениците няма да разтвори и прочете скрижалите на завета, които са в ковчега, освен Аарон, угодникът Божий; в деня на всеобщото възкресение той ще бъде изнесен изпод камъка, запечан с Божието име и поставен на Сионската планина, и всички светии ще се съберат при него в очакване на пришествието на Господа, Който ще ги избави от страшния враг - антихриста, - търсещ смъртта им. Докато Иеремия говорел това на свещениците и левитите, облак покрил тази запечатана пещера и никой не можел да прочете Божието име, изписано върху камъка с пръста на Иеремия, даже самото място станало неузнаваемо, така че никой вече не можел да посочи къде е. Някои от присъстващите там искали да го открият и пътя към него, но никак не можели да направят това. Пророкът в духовно озарение им казал:

- Това място ще бъде скрито, докато Господ не събере народите, а тогава Той ще се смили и ще покаже мястото, тогава явно ще се открие славата Божия и облак ще го осенява, както е било при Моисей и при Соломон.

Така и остава тази пещера в неизвестност, и никой няма да знае къде се намира това място до свършека на света; но славата Божия тайнствено осиява кивота на завета със светъл облак, както го е покривала в Моисеевата скиния и в Соломоновия храм, защото озарението не може да се прекрати!

Седемдесет години по-късно, след връщането от Вавилонския плен, иудеите построили нов храм в Иерусалим, но в него вече нямало славата на древния храм на Господнята светиня; - тогава бил направен нов кивот от злато, по образец на Моисеевия, било устроено, по предишния образец, и всичко това, което се намирало вътре в него и което го заобикаляло,

но в него вече нямало чудодействената сила, не го осиявала славата Божия. В новия храм се запазил само небесният огън от предишния храм, скрит, както казахме по-горе, в кладенец от пророк Иеремия и впоследствие намерен от свещениците.

След скриването на Господния кивот Иеремия се върнал в Масифа, новата столица на Иудейската страна, при Годолия, новия управител на опустошеното отечество, и заживял сред останалите сънародници, оплаквайки с безутешен плач нащастната родина. Около Годолия започнали да се събират иудеи, разбягали се из околните страни при нашествието на халдейците. Годолия, възползвайки се от разположението на владетеля, ги ободрявал, обещавайки им застъпничеството си пред халдейците и мирен живот. Сам Господ, Който наказал нечестивите, в първата година след нашествието на вавилонците утешил скърбящите остатъци от Израилевите синове: тази година те събрали много плодове от земята и вино; но заразата от метежните страсти и от необуздания произвол, невъзпиран от нравствените закони, така дълбоко била проникнала в сърцето на иудейския народ, че силата и влиянието се проявили и в тези тежки времена. Някой си Измаил, син на Натания, родственик на цар Седекия, отведен във Вавилон, и Иоанам и Ионатан - синове на Карея - и други от иудейските военачалници, разбягали се от халдейците при моавитците, амонитците и идумейците, се върнали и се поселили заедно с дружинниците си в околностите на разрушения Иерусалим; те влизали във взаимоотношения и с Годолия, явявайки се при него в Масифа, сякаш изразявайки своята покорност. Доверчивият Годолия, не подозирайки у тях никакви зли замисли, ги приемал радушно и с почит, даже устройвал пирове за тях. Иоанан, син на Карея, предупреждавал Годолия, че Измаил според заговора си с амонитците замисля да го убие и тайно му предлагал гнусните си услуги:

- Позволи ми - казвал той - и аз ще отида и ще убия Измаил, син на Натания, и никой няма да узнае; защо да се допуска да те убие и иудеите, събрали се около тебе, да се разпръснат и да погине остатъкът от Иуда?

- Не прави това - казал му Годолия, - ти говориш лъжа за Измаил.

Междувременно Измаил дошъл при Годолия с десет свои дружинници и късно вечерта по време на пира поразил с меч Годолия и всички иудеи, които били при него, и халдейците - военни, присъстващи там. Извършил така успешно гнусното си кърваво дело, Измаил с глутница хищни заговорници разграбил Масифа, пленил дъщерите на управителя на областта и хората, започнали да привикват към мирен живот там, и ги повел към амонитските предели. Това дръзко злодеяние на разбойника, действащ уж в полза на отечеството си, възбудило обща ненавист към него. Иоанан, син на Карея и други предводители на военни отряди бързо се обединили и решили да накажат злодея; събрали дружините си, те подгонили Измаил и го настигнали в Гаваон. Пленените от Измаил иудеи и даже съратниците му, още щом видели Иоанан, се зарадвали и преминали на негова страна. Измаил, заобиколен само от осем приближени, избягал при амонитците.

Но и Иоанан и другарите му били далече от истинското разбиране за нуждите на своето злополучно отечество, за което винаги настойчиво говорел пророк Иеремия. След лесно удалата се победа над Измаил иудеите, установили се в селището Химам, близо до Витлеем, съставили, под ръководството на Иоанан, съвет, на който, поради страх от отмъщение за вероломното убийство на Годолия, подчинен на Вавилонския цар, решили да заминат за Египет. И вече започнали да се подготвят целият народ да отиде в Египет, от

който някога с крепката ръка на Бога Вседържител и Неговата висока мишца били изведени бащите им!... Но преди изпълнението на това решение те пожелали да чуят мнението на Иеремия. И дошли всички военни началници, и Иоанан, син на Карея, и Иезания, син на Гошайя, и целият народ, от малки до големи, и казал на пророк Иеремия:

- Да падне молбата ни пред лицето ти, помоли се за нас на твоя Господ Бог (казали “твоя”, а не “нашия”, това заслужава особено внимание) за всичкия този остатък, защото от много останахме малко, както ни виждат очите ти, та твоят Господ Бог да ни посочи пътя, по който трябва да вървим, и това, което трябва да правим.

Пророкът им отговорил:

- Чувам и ще се помоля на вашия Господ Бог, според думите ви, и всичко, което каже Господ, ще ви явя, няма да скрия от вас нито дума.

При това те заявили на Иеремия:

- Господ нека бъде помежду ни верен и истинен свидетел, че ние точно ще изпълним всичко, с каквото твоят Господ Бог те прати при нас: добро ли, лошо ли ще бъде то, но ще послушаме гласа на Господа Бога, при Когото те пращаме, та да ни бъде добре.

Пророкът изпълнил даденото обещание и след десет дни обявил на Иоанан и на военачалниците, които били с него, и на целия народ:

- Тъй казва Господ, Бог Израилев, до Когото ме пратихте да поднеса вашата молба: ако останете в тая земя, Аз ще ви уредя и не ще ви разоря, ще ви посадя и не ще ви изкореня, защото съжалявам за бедствието, което ви сториха. Не се бойте от Вавилонския цар, от когото ви е страх, не бойте се от него,

казва Господ, защото Аз съм с вас, да ви спасявам и да ви избавям от ръката му. И ще покажа към вас милост: той, Вавилонският цар, няма да ви накаже и ще ви позволи да останете във вашата земя. Ако пък кажете: “не искаме да живеем в тая земя” и не послушате гласа на Господа, вашия Бог, казвайки: “не, ние ще отидем в Египетската земя, където няма да видим война и няма да чуем тръбен звук, и няма да гладуваме, и там ще живеем” - то изслушайте сега словото Господне, вие, остатък от Иуда, тъй казва Господ Саваот, Бог Израилев: ако решително обърнете лицата си да идете в Египет, и отидете, за да живеете там, то мечът, от който се боите, ще ви застигне там, в Египетската земя, и гладът, от който се страхувате, винаги ще ви следи; и там, в Египет, ще умрете. И всички, които обърнат лицето си да идат в Египет, и там да живеят, ще умрат от меч, глад и мор, и ни един от тях не ще остане и не ще избегне бедствието, което ще напратя върху им. Защото тъй казва Господ, Бог Израилев: както се изля гневът Ми и яростта Ми върху Иерусалимските жители, тъй ще се излее яростта Ми върху вас, когато влезете в Египет, и ще бъдете за проклятие и ужас, за позор и укор, и няма вече да видите това място. Към вас, остатък от Иуда, изрече Господ: не отивайте в Египет; твърдо знайте, че днес съм ви предпазвал! - не грешете против самите себе си: вие ме пратихте до Господа Бога, като казахте, че ще направите всичко, което Той ви каже; и ето, сега ви явих волята Божия. - И така, знайте, че ще умрете от меч, глад и мор в онова място, дето искате да отидете, за да живеете там в ситост и спокойствие.

Тези пророчески думи не оказали необходимото въздействие върху сърцата, пропити с отровата на необуздания произвол. - Азария, син на Осаия и Иоанан, син на Карея и други дръзки хора казали на Иеремия:

- Това, което казваш, не е истина, Господ не те е пращал да

ни кажеш: “не отивайте в Египет”… а Варух, син на Нирия, те възбужда против нас, за да ни предаде в ръцете на халдейци, та да ни умъртвят или да ни отведат във Вавилон.

Своеволните хора така и не послушали словото на Господа да останат да живеят в Иудината земя. Иоанан и неговите дружинници и целият остатък от Иуда събрали семействата си и покъщнината си и тръгнали към Египет, насилствено повличайки със себе си и пророк Иеремия с неговия верен писар - Варух.

Като дошли в Египетската страна, те се поселили в град Тафнис, където някога пророк Моисей извършил своите чудесни знамения пред фараона. Там сред доброволните преселници негови сънародници Иеремия преживял четири години, ползвайки се с голямо уважение от страна на египтяните заради своя праведен живот и заради благодеянията, които им оказвал, поразявайки змиите и крокодилите с молитвите си. Там и умрял и бил погребан.

Смъртта на светия пророк била мъченическа. - В Тафнис било слово Господне към Иеремия:

- Вземи в ръцете си големи камъни и ги скрий в омесена глина при входа на фараоновия дом в Тафнис, пред очите на иудеите, и им кажи: тъй казва Господ Саваот, Бог Израилев: ето, ще пратя и ще взема Навуходоносора, Вавилонския цар, Моя раб, и ще туря престола му върху тия скрити от Мене камъни, и той ще разпъне над тях великолепната си шатра и ще дойде и ще порази Египетската земя: който е за смърт, ще бъде предаден на смърт; и който е за плен, ще отиде в плен, и който е за меч, ще отиде под меча. Само малцина избавени от меча ще се върнат от Египетската земя в Иудейската, и всички останали иудеи, които отидоха в Египетската земя, да поживеят там, ще узнаят, чия дума ще се сбъдне: Моята или тяхната. И ето личба, казва Господ: че ще ви посетя на това

място, за да знаете, че ще се сбъднат думите Ми за вас, на вас за гибел; ето, Аз ще предам Египетския фараон в ръцете на враговете му, както предадох Иудейския цар Седекия.

Озлоблението на иудеите от тези думи на Иеремия достигнало до краен предел - накрая те убили с камъни Божия пророк, който безстрашно им казвал истината! В годината на смъртта на светия пророк в Египет дошъл Вавилонският цар, поразил египетската войска и убил фараона Вафрия; в същото време били изтребени и Израилевите синове, поселили се там.

Много години по-късно мощите на свети пророк Иеремия били пренесени от Македонския цар Александър[92] в построения от него град Александрия и положени на мястото, наречено Тетрапил, което било много почитано от александрийци. Царица Елена украсила със здание в Иерусалим това място, където Иеремия бил хвърлен в ямата с нечистотии.

Свети Иеремия пророкувал и за страданията на Господа Иисуса Христа, сам явявайки се таинствен предобраз на Него, “кроткия Агнец, заведен на клане”. Според преданието, записано от свети Епифаний, пророк Иеремия предсказал падането и разрушаването на всички египетски идоли по времето, когато в Египет ще дойде Девата - Майка с Младенеца, роден в пещера и положен в ясли; което пророчество вероятно дало основа на обичая, съществуващ у египтяните, да изобразяват дева, почиваща на легло, с младенец, повит в пелени и лежащ до нея в ясли, и да отдават поклонение на този образ. При това се съобщава, че египетските жреци, на въпроса на цар Птоломей, защо се почита този образ, отговорили, че това е тайна, предсказана от светия пророк на прадедите им и че те чакат сбъдването.

Много години изминали от смъртта на свети пророк Иеремия: пленените от халдейците иудеи се върнали в родната

си земя; в Иерусалим бил издигнат нов Господен храм - в Иудея, доколкото е възможно, бил възстановен редът на църковния и гражданския живот. Но в тези времена иудеите вече не разполагали със свобода и се подчинявали ту на сирийците, ту на египтяните, ту на македонците, търпели притеснения и от хананейските племена, и от вътрешните смутове и раздори.

Веднъж се случило така, че когато вероломният сирийски пълководец Никанор, причинил много злини на иудейския народ, с надменна гордост искал да погуби пламенния ревнител и защитник на светата отеческа вяра, Иуда Макавей, Иуда, въоръжавайки съратниците си не толкова с яки щитове и копия, колкото с убедителни добри думи и припомняне на случаите на оказаната им чудесна помощ от Вседържителя, им разказал за своя сън и с този разказ зарадвал и въодушевил всички.

Сънят му било следният: той видял Ония, бивш първосвещеник, мъж честен и добър, от детинство ревностно усвоил всичко, отнасящо се до добродетелта, да се моли за целия иудейски народ. След това се явил друг мъж, украсен със седини и слава, обкръжен с чудно и необикновено величие. И Ония казал:

- Този е братолюбецът, който много се моли за народа и за светия град, Иеремия, пророк Божий.

Тогава Иеремия протегнал дясна ръка и дал на Иуда златен меч, и като го подавал, казал:

- Вземи този свят меч, дар от Бога; с него ще сломиш враговете. И съратниците на Иуда Макавей, утешени и ободрени от думите му, смело се хвърлили в боя и победили неприятеля. Този разказ на Иуда за видението, което имал, нагледно показва, че светите Божии угодници след смъртта си

се молят на Бога за нас и ни помагат, както свети Иеремия помогнал на Иуда Макавей да победи противника си. Неговите свети молитви да помогнат и на нас да побеждаваме видимите и невидимите врагове, с благодатта и човеколюбието на нашия Господ и Спасител Иисус Христос, на Когото подобава слава с Отца и Светия Дух вовеки. Амин.

Тропарь пророку Иеремии

глас 2

Проро́ка Твоего́ Иереми́и па́мять, Го́споди, пра́зднующе,/ тем Тя мо́лим:// спаси́ ду́ши на́ша.

(Перевод: Пророка Твоего Иеремии память, Господи, празднуя, потому Тебя молим: спаси души наши.)

Кондак пророку Иеремии

глас 3

Очи́стив ду́хом, вели́кий проро́че и му́чениче,/ твое́ светоза́рное се́рдце,/ сла́вне Иереми́е,/ проро́чествия дар свы́ше прия́л еси́/ и возопи́л еси́ велегла́сно во страна́х:/ се Бог наш, и не приложи́тся ин к Нему́,// И́же, воплю́щся, на земли́ яви́лся есть.

(Очистил чрез Духа твоето светозарно сърце, велики пророче и мъчениче, си приел дара на пророчеството, славни Иеремие, и си обявил гръмогласно по страните: Този е нашият Бог и няма друг подобен на Него, Който като се въплъти, се яви на земята.)

***Навуходоносор II** (Nebuchadnezzar II, Nabucco) - халдейски цар от X Нововавилонска (халдейска) династия, царувал от 605 до 562 г. пр. Р.Хр.; син на Набопаласар (626-605 пр.Хр.) и баща на Амел-Мардук (562-560 пр.Хр.); един от най-знаменитите завоеватели в историята, покорил Сирия, Персия и Египет и

отвел в плен иудеите.

Навуходоносор II разбил войските на египетския фараон Нехао и сложил край на египетското могъщество в Азия (Иерем. 45:2; 4Цар. 24:7). Три пъти Навуходоносор завладял и Йерусалим. През 598 г. той завладял Йерусалим, разрушил храма, построен от Соломон и отнесъл във Вавилон части от храмовата посуда. Взел в плен и повече от три хиляди юдеи - предимно красиви и талантливи младежи от знатен род, сред които и св.пр. Даниил. При второто завладяване в плен бил взет и св.пр. Йезекиил, а през третото опустошаване на Йерусалим (598 г.), взел в плен и цар Седекий (2Паралип. 36:6). Третото разрушаване на Иерусалим от Навуходоносор е описано подробно в житието на свети пророк Йеремия. Юдейското царство било превърнато във вавилонска провинция.

Страдание на светия мъченик Вата (IV в.)

Светият мъченик Вата бил родом от Персия. Дедите му били християни, и сам той бил възпитан в християнската вяра. Като достигнал тридесетгодишна възраст, той оставил баща си, майка си, жена си и децата си, раздал имуществото си на бедните, напуснал родителския дом и приел монашество. Подвизавайки се усърдно в монашеския живот, той пожелал да завърши живота си с мъченическа смърт. В това време се надигнало гонение срещу християните, и когато всички монаси от обителта, в която се подвизавал Вата, се разбягали, той останал сам в нея. Скоро бил хванат и предаден на съд от управителя на град Низибия. Управителят започнал да го убеждава да се отрече от Христа и да се поклони на слънцето и огъня, но светецът не му се покорил и дръзновено изповядал Христа, истинния Бог. Заради това вързали ръцете му така, че от силното напрежение те излезли от раменните стави. След

това започнали да влачат светеца по земята и при това го били по цялото тяло. След всички изтезания светият мъченик загинал за вярата в Христа, бидейки посечен с меч.

buditeli.info © 2017